

**ВІННИЦЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ МИХАЙЛА КОЦЮБИНСЬКОГО
ФАКУЛЬТЕТ ДОШКІЛЬНОЇ І ПОЧАТКОВОЇ ОСВІТИ
імені Валентини Волошиної
КАФЕДРА ДОШКІЛЬНОЇ ОСВІТИ**

ДИПЛОМНА РОБОТА

з теми

**ОСВІТНЯ КІНЕЗІОЛОГІЯ ЯК ЗАСІБ РОЗУМОВОГО ВИХОВАННЯ
ДІТЕЙ СТАРШОГО ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ**

Студентки 2 курсу, групи МВД,

Галузі знань : 01 Освіта / Педагогіка

Спеціальності : 012 Дошкільна освіта

Немировської Катерини Борисівни

Науковий керівник:

доктор педагогічних наук, професор

Крутій Катерина Леонідівна

Розширена шкала _____

Кількість балів: _____ Оцінка: ECTS _____

Члени комісії _____

_____
(підпис)

_____
(прізвище та ініціали)

_____
(підпис)

_____
(прізвище та ініціали)

_____
(підпис)

_____
(прізвище та ініціали)

Вінниця – 2021

ЗМІСТ

ВСТУП	3
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ОСВІТНЬОЇ КІНЕЗІОЛОГІЇ ЯК ЗАСОБУ РОЗУМОВОГО ВИХОВАННЯ ДІТЕЙ СТАРШОГО ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ	5
1.1. Психолого-педагогічні особливості дітей старшого дошкільного віку	5
1.2. Характеристика особливостей розумового розвитку дітей дошкільного віку	11
1.3. Освітня кінезіологія: поняття, способи впливу на розумовий розвиток старшого дошкільника	19
РОЗДІЛ 2. МЕТОДИЧНІ АСПЕКТИ РОЗУМОВОГО ВИХОВАННЯ ДІТЕЙ СТАРШОГО ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ ЗАСОБАМИ ОСВІТНЬОЇ КІНЕЗІОЛОГІЇ	34
2.1. Аналіз стану проблеми розумового виховання дітей старшого дошкільного віку засобами освітньої кінезіології в педагогічній практиці.....	34
2.2. Зміст роботи розумового виховання дітей старшого дошкільного віку засобами освітньої кінезіології.....	37
2.3. Система розумового виховання дітей старшого дошкільного віку засобами освітньої кінезіології.....	59
ВИСНОВКИ	63
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	65
ДОДАТКИ	72

ВСТУП

Актуальність дослідження. Кінезіологія – наука про розвиток розумових здібностей через певні рухові вправи. І саме вони дозволяють створити нові нейронні зв'язки і поліпшити роботу головного мозку, що відповідає за розвиток психічних процесів та інтелекту. Розвиток інтелекту прямо залежить від сформованості півкуль головного мозку, їх взаємодій.

Використання кінезіологічних вправ дозволяє поліпшити у дошкільнят пам'ять, увагу, мовлення, просторові уявлення, дрібну і велику моторику, знизити стомлюваність, підвищити працездатність.

Позитивний вплив на здоров'я дітей різних оздоровлювальних заходів, визначається не стільки якістю кожного з методів і прийомів, скільки їх грамотної «убудованості» в загальну систему, спрямовану на здоров'я дітей. Здоров'язберезувальні технології спрямовано на вирішення пріоритетного завдання сучасної дошкільної освіти – завдання збереження, підтримки і збагачення здоров'я суб'єктів освітнього процесу.

Метою роботи є дослідження освітньої кінезіології як засобу розумового виховання дітей старшого дошкільного віку.

Відповідно до об'єкту, предмету та мети дослідження визначена низка **завдань**:

- охарактеризувати психолого-педагогічні особливості розумового виховання дітей старшого дошкільного віку;
- з'ясувати засоби впливу на розумовий розвиток старшого дошкільника освітньої кінезіології;
- визначити рівень розумового виховання дітей старшого дошкільного віку (за результатами констатувального експерименту);
- обґрунтувати систему розумового виховання дітей старшого дошкільного віку засобами освітньої кінезіології.

Об'єкт дослідження: розумове виховання дітей старшого дошкільного віку.

Предмет дослідження: засоби освітньої кінезіології в розумовому вихованні старших дошкільників.

Методи дослідження: теоретичні – аналіз педагогічної, психологічної, науково-методичної, енциклопедичної літератури з проблеми дослідження; емпіричні методи дослідження: спостереження, бесіда, аналіз і обробка результатів дослідно-пошукової роботи.

Експериментальна база дослідження. Дослідно-експериментальну роботу ми проводили на базі КЗ ЗДО «*» с. Сокиринці. Були виділені 2 групи дітей, експериментальна і контрольна. Кожна група складалася з 10 осіб, віку 6-7 років.

Структура роботи складається зі вступу, двох розділів, загальних висновків, списку використаних джерел (69 найменувань), 3 додатків на 82 сторінках. Загальний обсяг роботи 82 сторінки, з них 65 сторінок основного тексту.

Апробація дослідження відбувалася на таких конференціях:

1. Мовленнєвий розвиток старших дошкільників засобами освітньої кінезіології // Актуальні проблеми формування творчої особистості педагога в контексті наступності дошкільної та початкової освіти : збірник матеріалів V Міжнародної науково-практичної Інтернет-конференції (Вінниця, ВДПУ імені Михайла Коцюбинського, 22-23 квітня 2021 р.) / за ред. О.А.Голук ; Вінницький державний педагогічний університет імені Михайла Коцюбинського, факультет дошкільної і початкової освіти імені Валентини Волошиної. – Вінниця: ТОВ «Меркьюрі-Поділля, 2021. – Вип. 10. С.106-110.
2. Немировська К.Б. Образовательная кинезиология как средство речевого развития детей старшего дошкольного возраста / Немировська К.Б., Крутий Е.Л. / Сборник научных статей XII Международного научно-практического семинара «Дошкольное образование опыт проблемы перспективы» (Барановичи, 22—23 апреля 2021 г.). – Барановичи : БарГУ, 2021 С.212-215.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Барвисте життя: хрестоматія для читання дітям дошк. віку / упоряд. Л. В. Лохвицька, Т. К. Андрющенко. Тернопіль : Мандрівець, 2014. 340 с.
2. Березовська А. В. Використання дидактичних ігор як засобу пізнавального розвитку дошкільника. Всеросійська науково-практична конференція Особистість в культурі та освіті: психологічний супровід, розвиток, соціалізація. 2013. №1. С. 300–303
3. Бех І.Д. Виховання особистості. Сходинки до духовності. Київ: Либідь, 2006. 271 с.
4. Білан О. І., Возна Л. М., Максименко О. Л., Овчаренко Л. Р., Труханська Л. С., Самсін В. Р. Програма розвитку дитини дошкільного віку . «Українське дошкілля». Тернопіль: Мандрівець, 2012. 264 с.
5. Богуш А. М., Гавриш Н. Оптимізація мовленнєвої роботи з дітьми в розвивальному середовищі дошкільного навчального закладу Дошкільне виховання, 2012. №10. С. 5 – 9.
6. Богуш А.М. Мовленнєвий портрет п'ятирічної дитини Дошкільне виховання, 2013. №7. С. 6 – 10.
7. Вільховченко Т. Сучасні естетичні технології виховання дітей дошкільного віку засобами ритміки. Дидаскал. 2017. № 17. С. 256–259. URL: <http://dspace.pnpu.edu.ua/handle/123456789/8788>
8. Віневская А. В. Гейміфікація. Погроза або благо для сучасної освіти. Педагогіка, психологія і освіта: від теорії до практики : зб. наук. праць за підсумками Міжнар. наук.-практ. конф. Київ: Інноваційний центр розвитку освіти і науки, 2014. С. 70-73.
9. Врочинська Л. І. Народна казка як засіб виховання гуманної поведінки у старших дошкільників. Оновлення змісту, форм та методів навчання і виховання в закладах освіти : зб. наук. праць. Наукові записки Рівненського державного гуманітарного університету. Вип. 29. Рівне: РДГУ, 2004. С. 142–144
10. Деннисон П., Деннисон Г. Програма «Гімнастика розуму» / пер. С. М. Масгутовой. Москва, 1997. С. 58-62.
11. Дичківська І. М. Інноваційні педагогічні технології: підручник. 2-ге вид., доповн. Київ: Академвидав, 2012. 349 с.
12. Дичківська І. М. Марія Монтессорі: теорія і технологія. Київ, 2006. 306с.
13. Дошкільна педагогіка. Навчальний посібник / Поніманська Т. І. Київ: Академвидав, 2006. 456 с.
14. Духонченко О. В. Етичні бесіди з малюками. Дошкільний навчальний заклад. 2007. №1. С. 29 –30.
15. Житник М. Веселкові говорилки. Київ, 2020. 72 с.
16. Забродська О.П. Кінезіологічні вправи в корекції психомовного й моторного розвитку старших дошкільників // Логопед 2015. №7. С.2-5.

- 17.Затуливітер Н. Вплив казки на розумовий розвиток дітей дошкільного віку (за В. О. Сухомлинським). Volodymyr Vynnychenko Central Ukrainian State Pedagogical University. С. 22-24.
- 18.Історія дошкільної педагогіки: Хрестоматія /Упор. З.Н.Борисова, В.З.Смаль. 2-е вид., доп. Київ: Вища шк., 1990. 423 с.
- 19.Карасьова К.В. Ігровий простір дитини. Київ: Шк.світ. 2011. 128 с. (Бібліотека «Шкільного світу»).
- 20.Качан О. А. Упровадження інноваційних технологій у фізкультурно-оздоровчу та спортивну діяльність закладів освіти: навч.-метод. посіб. Слов'янськ: Витоки, 2017. 138 с.
- 21.Келембет С.О. Наука кінезіологія – гімнастика для мозку // Логопед. 2015. №3. С.2-6.
- 22.Коменский Я.А., Локк Дж., Ж.-Ж. Руссо, И.Г.Песталоцци. Педагогическое наследие. Москва: Педагогика, 1988. 416 с.
- 23.Кононко О. Л. Принципи особистісно орієнтованої системи виховання. Вихователь-методист дошкільного закладу. 2008. №1. С. 8
- 24.Крутій К. Едьютейнмент: навчання як розвага. Дошкільне виховання. 2017. № 1. С. 2-6.
- 25.Kruty K. Influence of fitness techniques integration on the development of physical qualities and morpho-functional state of adult females. Mozolev O, Bloshchynskiy I, Prontenko K, Zdanevych L, Kruty K., Popovych O, Pisotska L. Hum Mov. 2021; 22 (1) :55–63; doi: <https://doi.org/10.5114/hm.2021.98465>.
<https://www.termedia.pl/Influence-of-fitness-technologies-integration-on-the-level-of-the-development-of-physical-qualities-and-morpho-functional-state-of-adult-females,129,41676,1,1.html>
- 26.Kruty K. Formation of Speech Activity in Older Preschool Children with Autistic Disorders / Bazyma, N., Zdanevych, L., Kruty, K., Tsehelnik, T., Popovych, O., Ivanova, V., & Cherepania, N. (2020). BRAIN. Broad Research in Artificial Intelligence and Neuroscience, 11(3), 107-121. <https://doi.org/10.18662/brain/11.3/112>
<https://lumenpublishing.com/journals/index.php/brain/article/view/3228>
- 27.Kruty K. Overcoming Communicative Deadadaptation of Speech Passive Children of Pre-School Age / Kruty Kateryna, Larysa Zdanevych. // Psycholinguistics. Психолінгвістика. Психолінгвістика: зб. наук. праць. Серія : Психологія. Переяслав-Хмельницький : ФОП Домбровська Я.М. 2019. Вип. 26 (1). Web of Science Core Collection (ESCI) – С.141-159. (0, 8 д.а., авт. – 0, 4 д.а.).
<https://doi.org/10.31470/2309-1797-2019-26-1-141-159>
<https://www.scopus.com/authid/detail.uri?authorId=57211396974>
- 28.Kruty K. The Formation of Key Competences in the Training Process of Preschool Education Specialists (Experience of the United Kingdom, Germany, Ukraine) / Larysa V. Zdanevych, Kateryna L. Kruty, Tetiana M. Tsehelnik, Leonida S. Pisotska & Nataliia V. Kazakova // International Journal of Higher Education 9(7):196. August 2020. p. 196-206. (Follow journal URL: DOI: <https://doi.org/10.5430/ijhe.v9n7p196>

<http://www.sciedupress.com/journal/index.php/ijhe/article/view/18589>

29. Кузьменко В. У. Розвиток індивідуальності дитини 3–7 років : [монограф.]. Київ: НПУ, 2005. 354 с.
30. Лаврентьєва Г., Титаренко Т. Практична психологія для вихователя. Київ : ВІПОЛ, 2011. Вип. I. 40 с.
31. Леонтьев, А.Н. Деятельность. Сознание. Личность. : учебное пособие. 2-е изд., стереотипное. Москва : Смысл : Академия, 2005. 352 с. :
32. Лисенко Н. В., Кирста н. Р., Педагогіка українського дошкільця: у 2 ч.: - навч. посібник. Київ: Вища школа, 2006. ч.1. 302 с.
33. Лохвицька Л. В. Дошкільна освіта: історія і сьогодення : [довідник]. Тернопіль : Мандрівець, 2011. 208 с.
34. Лохвицька Л.В. Програма з морального виховання дітей дошкільного віку «Скарбниця моралі». Тернопіль : Мандрівець, 2014. С. 6–7. URL: http://ephseir.phdpu.edu.ua/xmlui/bitstream/handle/8989898989/1038/Програма_СКАРБНИЦЯ%20МОРАЛ_Лохвицька.pdf?sequence=1&isAllowed=y
35. Любимова В. Кінезіологія, або природна мудрість тіла. СПб. : «Невський проспект», 2005. С. 23-25.
36. Маляточко : програма розвитку дітей пренатального та раннього віку / автор. колектив ; наук. керівник К. Л. Крутій. — Запоріжжя : ТОВ “ЛПКС” ЛТД, 2020. — 90 с. (схвалено МОН України для використання у дошкільних навчальних закладах, лист від 02 жовтня 2020 року № 22.1/12-Г-801)
37. Стежинки у Всесвіт : комплексна освітня програма для дітей раннього та передшкільного віку / автор. колектив ; наук. керівник К. Л. Крутій. — Запоріжжя : ТОВ “ЛПКС” ЛТД, 2020. — 244 с. (схвалено МОН України для використання у дошкільних навчальних закладах, лист від 02 жовтня 2020 року № 22.1/12-Г-801).
38. STREAM-освіта, або Стежинки у Всесвіт : альтернативна програма формування культури інженерного мислення в дітей передшкільного віку / автор. колектив ; наук. керівник К. Л. Крутій. — Запоріжжя : ТОВ “ЛПКС” ЛТД, 2020. — 148 с. (схвалено МОН України для використання у дошкільних навчальних закладах, лист від 14 липня 2020 року № 22.1/12-Г-274).
39. Медіна Джон. Правила розвитку мозку дитини. Як виховати розумну та щасливу дитину від народження до п'яти / пер. з англ. Тетяна Рабчак. 5-те вид. Київ: Наш формат, 2019. 320 с.
40. Нор К. Ф. В. О. Сухомлинський про розумовий розвиток учнів молодшого шкільного віку. Рідна школа. 2009. №5. С. 9-12.
41. Оксфордський толковий словарь по психологии / Под ред. А. Ребера: в 2-х т: Т.1. / Пер. с англ. Чеботарева Е. Ю. Москва: Вече АСТ, 2002. С. 392.
42. Пангелова Н.Є. Теоретико-методичні засади формування гармонійно розвиненої особистості дитини дошкільного віку в процесі фізичного виховання : автореф. дис. ... д-ра наук з фізичного виховання і спорту :

- 24.00.02. Київ, 2014. 42 с. URL: http://repository.ldufk.edu.ua/bitstream/34606048/20944/1/Пангелова_автореф_5.2014.pdf
43. Піроженко Т. О. Комунікативно-мовленнєвий розвиток дошкільника. Тернопіль Мандрівець, 2010. 152 с.
  44. Піроженко Т. О. Особистість дошкільника: перспективи розвитку : [навч.-метод. посіб.]. Тернопіль : Мандрівець, 2010. 136 с.
  45. Поніманська Т. І. Виховання людяності: програмні вимоги. Дошкільне виховання. 2008. №5. С. 7 – 9.
  46. Поніманська Т. І. Дошкільна педагогіка: підручник. 2-ге вид., доповн. Київ: Академвидав, 2013. 464 с. - (серія «Альма-матер»).
  47. Поніманська Т.І. Дошкільна педагогіка : навчальний посібник. Київ : Академвидав, 2006. 456 с.
  48. Притковська С. Д. Використання кінезотерапії у логопедичній практиці // Актуальні запитання корекційної освіти (педагогічні науки). Збірник наукових праць / за ред. В. М. Синьова, О. В. Гаврилова. – Вип. V. В 2-х т., том 2. Кам'янець-Подільський:ПП Медобори-2006, 2015. С. 238-249.
  49. Провозюк Г. Г. Дитина – диво світу. Тернопіль : Мандрівець, 2001. 72 с.
  50. Програма розвитку дітей старшого дошкільного віку «Впевнений старт» (авт. кол. Андрієтти О.О., Голубович О.П. та ін.) URL: http://www.mon.gov.ua/images/files/doshkilnacerednya/doshkilna/progr_rozv/1.pdf
  51. Проскура Є. Розвиток пізнавальних здібностей дошкільника. Київ: Радянська школа, 2010. 323 с.
  52. Розумне виховання сучасних дошкільнят. Методичний посібник / Н. Гавриш, О. Брежнєва, І. Кіндрат, О. Рейпольська; [за заг. ред. О. Брежнєвої]. Київ: Видавничий дім «Слово», 2015. 176 с.
  53. Русова С. Вибрані педагогічні твори. упоряд. О. В. Проскура. Київ: Освіта, 1996. 304 с.
  54. Русова С.Ф. Теорія і практика дошкільного виховання. Львів, 1995. 176 с.
  55. Савченко Л. Л. Інтелектуальний розвиток дітей старшого дошкільного віку як складник розумового розвитку. Науковий часопис НПУ імені М. П. Драгоманова. Випуск 71'2019. С. 221-224.
  56. Самойленко Л. В. Інноваційні оздоровчі технології навчання молодших школярів // Здоров'я людини: теорія і практика: матеріали Міжнародної науково-практичної конференції, присвяченої 25-річчю Медичного інституту Сумського державного університету, м. Суми 17–19 жовтня 2011 р. Суми: СумДУ, 2017. С. 190-194.
  57. Самохвалова А. Г. Коммуникативные трудности ребенка: проблемы, диагностика, коррекция : уч.-метод. Пособие. СПб : Речь, 2011. 150 с.
  58. Сиротюк А. Л. Корекція розвитку інтелекту дошкільнят. Москва: ТЦ Сфера, 2001. 48 с.
  59. Сластенин, В.А / Педагогика: учеб. Пособие для вузов – 4-е изд. Москва. Школьная пресса, 2011. 512 с.

- 60.Смирнова, С.А. Снятие учебного стресса. Интегративная кинесиология. Москва: Луч, 2017. 128 с.
- 61.Соколова, Н.Д. Воспитание и обучение умственно отсталых дошкольников. Москва: Просвещение, 2002. 12 с.
- 62.Сучасні педагогічні технології. Навчально-методичний посібник / Авторукладач Федорчук Е.І. Кам'янець-Подільський: АБЕТКА, 2006. 212 с
- 63.Сучасні технології в освіті: Реком. бібліогр. покажч. Ч. 2./ [упоряд.: Моїсєєва І.П. , Пономаренко Л.О.]. Київ: АПН України. ДНПБ України ім. В.О. Сухомлинського, 2006. 196 с.
- 64.Улюкаєва І. Г. Історія суспільного дошкільного виховання в Україні: Навчальний посібник. 2-ге вид., доп.. Донецьк, 2008. 231с.
- 65.Ушинский, К.Д. Воспитание человека: избранное. Москва: Карапуз, 2013. 256 с.
- 66.Ушинский, К.Д. Избранное [Текст]. Москва: Владос, 2009. 465с.
- 67.Федусенко Ю. І. Граючись - перемагаємо! Дидактична гра як засіб навчання іноземних мов молодших школярів: результати педагогічного експерименту. Рідна школа. 2007. № 11-12. С. 30-34.
- 68.Фіцула М. М. Педагогіка : навч. посіб.. 3-тє вид., стереотип. Київ: Академвидав, 2009. 560 с.
- 69.Фіцула М. М. Педагогіка: Навчальний посібник. Видання 2-ге, виправлене, доповнене. Київ: «Академвидав», 2005. 560 с.
- 70.Ханнафор К. Мудрое движение. Мы учимся не только головой. Москва,1999. С. 58-60.
- 71.Химич Н., Підвищення ефективності розумового виховання старших дошкільників шляхом використання дидактичних ігор у освітньо-виховному процесі ДНЗ. Humanitarium. 2018. Том 40, Вип. 2. ISSN 2308-5126. С. 107-113.
- 72.Хрестоматія з історії дошкільної педагогіки : [навч. посіб.] / упоряд. З. Н. Борисова, В. У. Кузьменко ; заг. ред. З. Н. Борисова. Київ: Вища школа, 2004. 511 с.
- 73.Цимбал-Слатвінська С. Розумове виховання як основа розвитку особистості в педагогічній спадщині В. О. Сухомлинського (за матеріалами часопису «советская педагогика»). URL: library.udpu.org.ua/library...pedagog.../visnuk_32.pdf
- 74.Чайка В. М. Основы дидактики: навч. посіб. Київ: Академвидав, 2011. 240 с.
- 75.Шах Т. Г., Лукашук М. І., Шпирковська Л. В., Чегус О. В. Пізнавальний потенціал дошкільника. Вивчення та розвиток. Практична психологія та соціальна робота. Київ, 2008. № 1(106). С. 46-52.

1.